

۲- حمل و نقل، توزیع و مصرف علوفه

۱- حمل و نقل

oooooooooooo

۱-۱- وضعیت حمل و نقل جهان نی علوفه

علوفه ای که عمدتاً " دریا زارهای جهان نی حمل می‌گردد، بیشتر، غلات دامی می‌باشد که به علت حجم زیاد آنها، در خطوط بین المللی از وسایل حمل و نقل دریائی استفاده می‌گردد.

خطوط عمده حمل و نقل که علوفه نیز در همان مسیرها جابجا می‌گردد، خطوط آمریکای جنوبی، ژاپن، اروپا، نیسینگ و خلیج فارس می‌باشند. چون علوفه های مورد مبادله دریا زارهای جهان، بیشتر غلات دامی و به صورت فله می‌باشند، کشتیهای نیز که اقدام به حمل علوفه می‌نمایند اکثراً " فله بر هستند.

تعداد کشتیهای فله برنا و کان جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۳، ۲۸ فروند بوده (ظرفیت ۸۸۳۵۰۸ تن) و تعداد ۵۰ کشتی فله بر نیز (ظرفیت ۸۵۰۰۰۰ تن) در دست ساخت می‌باشد که تحویل آنها از سه ماهه چهارم سال ۱۳۶۳ آغاز گردیده است.

تعداد کشتیهای فله بر کشتیرانی ایران و هند، در پایان اسفند ماه ۱۳۶۳، ۳ فروند (ظرفیت ۱۰۳۸۴۶ تن) بوده است.

بر اساس آمارگیری بانک مرکزی: تعداد وسایل نقلیه باربری (جاده ای) ۱۱۰ هزار دستگاه کامیون که حدود ۶۶ هزار دستگاه آن بالای ۹ تن می‌باشند اعلام گردیده است. طبق آمارگیری مذکور، در رتبه بندی حمل انواع محصولات، جو در رتبه شانزدهم، یونجه و اسپرس در رتبه بیست و سوم، ذرت دانه ای در رتبه بیست و ششم و سایر انواع خوراک دام و طیور - کنسانتره.

دررتبه سی و ششم قرار داشته‌اند.

از اوایل سال ۱۳۶۵، حمل و نقل علوفه، از بنا در به وسیله کامیونهای متعلق به شرکتهای تعاونی حمل علوفه، به منظور سهولت در حمل و رفع مشکلات صورت گرفته است. علوفه مستقیماً "از بنا در به استانها و نقاط توزیع، حمل میشود. تعداد این تعاونیها در استان تهران ۱۲۷ واحد می باشد.*

ضمناً، از میزان حمل علوفه به تفکیک وسایل حمل و انواع علوفه وارداتی، آمار و اطلاعات قابل اطمینانی در دسترس نیست. اطلاعاتی که راجع به شرکتهای حمل و نقل و وسایل حمل این شرکتهای صادره را گذار داشته می شود کلی است، لیکن مجموعه آنها تصویر مجملی از وضعیت حمل و نقل علوفه به دست خواهد داد. از جمله شرکتهای مهم مذکور: شرکتهای کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، کشتیرانی ایران و هند، کشتیرانی ایران و پاکستان، کشتیرانی آبران، ایران باب (بابکوسابق)، ایران جلوس، ایران سکان، چیرو - کشتیرانی و بازرگانی، خلیج فارس، آی - بی - اس - اس، امواج دریا، خدمات دریائی بندر آبی، خدمات دریائی زاگرس، دریاوند، و ... را میتوان نام برد.

برخی از شرکتهای مهم حمل و نقل بین المللی عبارتند از: شرکتهای آسیا، آسون، افشین (حمل و نقل زمینی، دریائی)، ایران جاده، ایران مارین سرویسز، ایران دنا، ایران و بلغارستان، ایران شتاب، ایران زمین، ایران سورتمه، ایران و شوروی، اتحاد

* صندوق عمران مراتع کشور.

۲-۱- بررسی مسائل و مشکلات موجود در حمل و نقل داخلی و بین المللی :

مشکلاتی که در حمل و نقل علفه ایران از نظر بین المللی وجود دارد: یکی عدم بکارگیری و در اختیار گذاشتن کشتیهای مناسب با در- پوشهای اتوماتیک و مطمئن است. بطوری که از نفوذ آب به داخل انبارها جلوگیری نماید. در شرایط فعلی، به علت کثرت حمل و نقل، وجود محموله- های زیاد جهت حمل، امکان تجهیز و در اختیار گذاشتن کشتی برای علفه امکان- پذیر نیست. یکی دیگر از مشکلات، تخصیص بنا در است که به علت وجود جنگ تحمیلی، این امر به موقع انجام نمی پذیرد و در نتیجه کشتیها در نوبت قرار گرفته و در نهایت دموراژ به آنها تعلق خواهد گرفت.

از جمله مشکلات حمل و نقل داخلی، عدم کشش راههای کنونی، باریک بودن آنها، کمبود کامیون و لوازم یدکی آنها در داخل کشور می باشد. افزایش واردات و تراکم بار در بنادر با ظرفیتهای مشخص محدود بودن امکان تخلیه و حمل، موجب شده است که زمان کارهای میونها بسرای حمل کالا از بنادر زیادتر شده، و اتلاف وقت کامیون و گرانی هزینه حمل از بنادر نیز بوجود آید. بدین ترتیب مشاهده می گردد که افزایش واردات، همراه با عدم افزایش زیرساختهای لازم ارتباطی، یکی از موجبات ایجاد تنگنا، در حمل و نقل جاده ای بوده است. مشکل تخلیه نیز موجب بروز تنگنا، در حمل و نقل جاده ای است، یعنی اینکه حل مشکل

* موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، آشنائی اجمالی با صادرات غیر نفتی کشور و برخی جنبه های اطلاعاتی - بازرگانی آن، تهسیران:

موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، (خرداد ۱۳۶۵).

سیلونمودن علوفه را می‌توان به روشهای مختلف انجام داد، ولی بطور کلی لازم است، موادی که قرار است سیلوشود، اولاً "خرد شوند، ثانیاً" هوای داخل سیلوکاملاً خارج گردد و مواد سیلوشده فشرده شوند، و به هر صورت می‌باید از ورود هوا و گازها به داخل سیلو جلوگیری بعمل آید.

از دیگر روشهای نگهداری علوفه عبارتند از: خشک کردن علوفه (بروشهای مختلف)، نمک زدن آن، نگهداری در انبار و نگهداری در زیر خاک (غده‌ها). در رابطه با نگهداری علوفه رعایت نکات زیر ضروری است: در وک کردن علف در مرحله مناسب، توجه به مخارج لازم برای خشک کردن، انتخاب روش صحیح با توجه به امکانات، به‌طوری که حداکثر ارزش غذایی حفظ گردد و از ایجاد موادی که سلامت حیوان را به خطر بیندازد جلوگیری نماید.

۲-۲- موجودی و ذخایر جهانی علوفه و نوسانات آن :

عمده افزایش در ذخایر جهانی غلات دامی، بخاطر افزایش ذخایر این مواد در ایالات متحده است. رقم این ذخایر توسط وزارت کشاورزی آمریکا در سطح ۱۶۴ میلیون تن در سال پیش بینین شده که ۳۸ میلیون تن از سطح ذخایر آغاز دوره با لا تراست. این برآورد، فزونی صادرات این دوره ایالات متحده آمریکا را به میزان ۳۰ درصد قوی می‌سازد، لیکن در شرایط بازاری جهانی تحقق آن بسیار خوش بینانه می‌باشد.

افزایش ذخایر، مشکلات بسیاری را، نه تنها در زمینه هزینه نگهداری، بلکه حتی بخاطر محدودیت ظرفیت انبارها، برای کشورها بوجود می‌آورد. در نتیجه دولت آمریکا اقداماتی را در جهت کاهش ذخایر کسب تحت برنامه‌های دولت نگهداری می‌شود، و نیز به‌جدا کثرت رساندن مقادیر صادراتی در پیش گرفته است.

ذخایر صادرات کنندگان غلات دامی احتمالاً در حدود و یا حتی کمتر از ذخایر آغا زدوره ۸۶-۹۸۵ م. بوده است، که البته میزان دقیق آن بستگی به موفقیت آنها در حفظ بازارهای صادراتی سنتی در سال ۸۷-۹۸۶ م داشته است. با وجود اینکه بنظر می‌رسید، پائین بودن قیمتها، موجب خرید بیشتر، توسط کشورهای واردکننده، جهت بازسازی ذخایر گردد، لیکن عملاً این امر تحقق نیافت. زیرا محدودیت‌های مالی و پیش‌بینی عرضه زیاد و قیمت‌های پائین در بازارهای جهانی، کشورهای واردکننده را تشویق به حفظ ذخایر در سطح حداقل می‌نماید. جدول شماره ۱ نمایانگر ذخایر اول و پایان دوره، کشورهای ایالات متحده، کانادا، آرژانتین، استرالیا و آفریقای جنوبی، طی دوره‌های ۸۵-۱۹۸۴، ۸۶-۱۹۸۵ و ۸۷-۱۹۸۶ م. می‌باشد.

۳-۲- وضعیت علوفه در گمرکات کشور و تعداد و ظرفیت انبارهای موجود علوفه:

علوفه‌های وارداتی به سبب آسیب‌پذیری در گمرک نگهداری نمی‌گردد و مستقیماً "ترخیص می‌شود. تا قبل از سال ۱۳۶۵ م مقادیری از علوفه در انبارهای اجاره‌ای در بنادر نگهداری می‌شد. در همین رابطه صندوق عمران مراتع کشور در صد ساخت و احداث انبار در بنادر بود، که این مسئله با حمل و نقل علوفه توسط تعانیه‌های توزیع علوفه حل و مرتفع شد. در حال حاضر هیچگونه علوفه‌ای در گمرکات کشور نگهداری نمی‌گردد.

ظرفیت انبارهای علوفه موجود کشور که در مالکیت صندوق عمران مراتع است ۵۹/۲ هزار تن می‌باشد. این انبارها در شهرهای تهران، کرمان، اصفهان، خراسان، کرگان، سنندج، ارومیه، تبریز، ساری و بندر عباس مستقر می‌باشد. ما بقی نیاز به انبار را، صندوق عمران مراتع از طریق انبارهای اجاره‌ای رفع می‌نماید. ظرفیت انبارهای اجاره‌ای به ۱۰۰ هزار تن می‌رسد.

انبارهائی نیز برای نگهداری علوفه و بخصوص ذرت در استانهای فارس و خوزستان در اختیار جها دسا زندگی است. و شرکت توسعه کشت ذرت نیز ذر استانهای خوزستان، فارس و گرگان، انبارهای برای ذخیره و نگهداری ذرت دانه‌ای در اختیار دارد.*

ن
در حال حاضر صندوق عمران مراتع، پنج انبار در قزوین، باختر، همدان، اراک و رشت در دست ساخت دارد، که جدول شماره ۴ نما یا نگر ظرفیت و درصد پیشرفت کار هر کدام می‌باشد.

مراحل مختلف تولید، خرید، تخلیه در بندر و حمل علوفه و نیاز به انبار، ارتباط مستقیمی با یکدیگر دارند، که وقفه در هر کدام باعث بهم ریختگی ارتباط سایر پارامترها می‌گردد. میزان واردات، زمان واردات علوفه، ظرفیت انبارها و نحوه توزیع علوفه بیکدیگر بستگی دارد. چنانچه واردات علوفه حساب شده باشد و مشکلی در حمل و نقل پیش نیاید، و توزیع علوفه بموقع صورت پذیرد، در نتیجه مشکل انبار و کمبود آن کمتر چشم می‌خورد. در حال حاضر ظرفیت انبارهای متعلق بصندوق عمران مراتع ۹۳۰۰ تن، و انبارهای در دست ساخت ۴۵۰۰۰ تن می‌باشد. چنانچه توزیع علوفه صحیح و به موقع صورت پذیرد، در رابطه با افزایش تولید، با زمین ظرفیت با توجه به تعداد انبارهای استیجاری صندوق کافی خواهد بود، در غیر این صورت افزایش ظرفیت مورد نیاز، صندوق عمران مراتع را با کمبود انبار روبرو می‌سازد.

۴-۲- توزیع علوفه :

توزیع علوفه، تابع میزان واردات، مصرف و قیمت‌های مختلف علوفه

* صندوق عمران مراتع کشور.

می‌باشد. هماهنگ با تنگناهای ارزی و کاهش واردات علوفه و افزایش در مصرف آن، نحوه توزیع علوفه وارداتی نیز دستخوش تغییراتی شده است. تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بیشتر دامداران متقاضی علوفه وارداتی بودند. زیرا اولاً، در اطراف شهرها دامداری صنعتی داشتند. ثانیاً "بر اساس پروانه، مقدار علوفه مورد نیاز خود را دریافت می‌کردند. در حال حاضر به علت افزایش مصرف علوفه، و کاهش واردات آن، تخصیص ذرت دامنه‌ای به مرغداری‌ها، از طریق تعاونیهای مربوطه در اختیارشان قرار می‌گیرد. که آنهم در حال حاضر با مشکلاتی همراه است. و فقط به دامدارانی علوفه تحویل می‌گردد که طرف قرارداد شرکت سه‌می صنایع شیر ایران باشند. جدول شماره ۳ میزان توزیع علوفه‌های مختلف را طی شش سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ نشان می‌دهد. بیشترین مقدار توزیع ذرت در سالهای مذکور، در سال ۱۳۶۲ به میزان ۱۰۰۲۹۵۴ تن و کمترین مقدار توزیع طیسه‌های یاد شده، در سال ۱۳۶۳ آن هم، به مقدار ۷۷۹۱۴۰ تن بوده است.

طبق جدول مذکور بیشترین مقدار کنجاله سویای توزیع شده، در سال ۱۳۶۳ به مقدار ۳۹۶۵۳۶ تن و پائین‌ترین مقدار توزیع آن در شش سال ذکر شده، در سال ۱۳۶۰ به مقدار ۲۵۵۱۱۱ تن بوده است.

از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵، بیشترین مقدار جو، در سال ۱۳۶۳ به مقدار ۸۲۱۷۳۸ تن و کمترین مقدار، در سال ۱۳۶۵، به مقدار ۲۳۵۳۲۸ تن توزیع گردیده است.

کنسنا نتره فقط در سال ۱۳۶۳ به مقدار ۱۷۷۳۱ تن توزیع شده است.

کمترین مقدار توزیع گندم دامی در سال ۱۳۶۱ به مقدار ۵۰۹۳۲ تن و بیشترین مقدار در سال ۱۳۶۳ به میزان ۳۴۹۴۹۸ تن توزیع گردیده است.

چاودا در سالهای ۱۳۶۲ و ۱۳۶۳ به ترتیب به میزان ۲۰۸۵۲ و

۲۸۸۷ تن توزیع شده است. دانسویا نیز، فقط در سال ۱۳۶۳ به مقدار ۵۰۳۳۹ تن توزیع گردیده است.

از کل علوفه های توزیع شده، طی سالهای مورد اشاره، در جدول مذکور، در سال ۱۳۶۳ مقدار ۲۴۱۷۸۶۹ تن، بیشترین مقدار علوفه توزیعی، و در سال ۱۳۶۵، مقدار ۱۳۸۵۰۸۴ تن، کمترین مقدار علوفه، توزیع گردیده است.

توزیع علوفه توسط سازمانهای توزیع کننده، یکسان و هماهنگ و به یک صورت نیست. مثلاً "صندوق عمران مراتع، صرفاً" علوفه های وارداتی را توزیع می کند، در حالیکه شرکت توسعه کشت ذرت، فقط علوفه های تولید داخل را توزیع می نماید و یا اینکه سازمان مرکزی تعاون روستایی بر حسب ضرورت و وجود علوفه به توزیع آن می پردازد. به هر صورت سازمانهای توزیع کننده علوفه عبارتند از: صندوق عمران مراتع کشور، ادارات غله استانها، کمیته آرد و گندم، سازمان مرکزی تعاون روستایی کشور، شرکت توسعه کشت ذرت و وزارت جهاد کشاورزی.

۵-۲- بررسی نوسانات فصلی در حجم علوفه های مختلف توزیع شده و علل آن: در فصل تابستان و اوایل پاییز، به علت برداشت بسیاری از محصولات غلات دامی، میزان توزیع علوفه کمتر می باشد. زیرا عشا یر بسیاری از نیا زهای علوفه ای خود را تا مین می نمایند و تعدادی از دامداریه های صنعتی نیز که نیا زمند غلات دامی و خوراک طیور هستند، مقدار زیادی، پیش خرید نموده. و یا اینکه از تولید خود مصرف می نمایند.

بیشترین نیاز به علوفه و بیشترین توزیع، بخصوص در مورد غلات دامی در فصل زمستان صورت می گیرد. در مناطقی که علوفه کمتر تولید می شود و یا مناطقی که خشک هستند و غلات دامی کم کشت می گردد و علوفه کفاف

خوراک دامها را نمیدهد، تقریباً در بیشتر فصول، حجم توزیع غلات دامی، زیاد تغییر نمی کند. این مناطق اکثراً در استانهای عشایرنشین و خشک که دارای مراتع دیم هستند واقع گردیده اند که هنوز هم دامداران عشایر در آن مناطق برای دستیابی به علوفه سبز، بیلاق - قشلاق می کنند. نمونه ایمن استانها عبارتند از: استان فارس، سیستان و بلوچستان، کرمان، بوشهر و هرمزگان.

۳- تقاضا و مصرف :

oooooooooooooooooooo

علوفه از مهمترین اقلام هزینه در تولید و پرورش دام می باشد. زیرا اغلب، تهیه علوفه است که تا حدودی سایر پارامترهای سرمایه گذاری و ایجاد دامداری را در وضعیت فعلی که تهیه خوراک دام مشکل می باشد تحت الشعاع قرار داده، و بدین ترتیب اندازه تشکیلات دامداری، تعداد دام، محل دامداری، نوع دامداری و نوع فعالیت آن و سایر موارد، همه تحت تاثیر علوفه و طریقه تهیه و طرز تامین آن قرار می گیرد. مسئله دیگر، تهیه علوفه، با کمترین هزینه است. زیرا هزینه تهیه علوفه مستقیماً بعنوان یک هزینه جاری موجب افزایش یا کاهش هزینه کل می گردد. با توجه به قیمت تعیین شده^۵ عرضه محصولات دامی در بازار، علوفه و قیمت آن برای دامدار نقش تعیین کننده ای ایفا می کند. هر یک از پارامترهای ذکر شده در تعیین جهت دهی تقاضا نقش عمده دارد.

دولت در سال ۱۳۶۳، اقدام به واردات ۲۳۹۵۸۶۴ تن علوفه نمود، در عین حال با زکمبود علوفه وجود داشته و تقاضا برای علوفه های وارداتی از طرف دامداران صنعتی و واحدهای تهیه خوراک دام روز به روز افزایش یافته است. به طوری که در سال مذکور، دولت از طریق سازمان مرکزی

تعاون روستائی ، مجبور به خرید، و عرضه ۵۱۳ هزار تن علوفه شده است .
در مقابل ، علوفه وارداتی با قیمتی پائین تراز قیمت بازار آزاد، به
علت عدم تسری افزایش قیمت علوفه به محصولات دامی در اختیار دامداران
طرف قرارداد دولت قرار داده شده است .

یکی دیگر از علل افزایش تقاضا برای علوفه های وارداتی،
قابل دسترس بودن آنها در بیشتر مواقع، به منظور استفاده در مرغداریها و
دامداریها و کارخانجات تهیه خوراک دام اطراف شهرها می باشد . زیرا علوفه
وارداتی توسط دولت یا شرکت های طرف قرارداد به شهرهای مختلف حمل
میگردد و به صورت انبوه، و یکجا در اختیار دامداران یا کارخانجات تهیه
و تبدیل خوراک دام قرار میگیرد . در حالی که دسترسی به علوفه های تولیدی
داخل ، یکجا باسانی میسر نیست . بجز شرکت هایی که در کار تهیه علوفه
هستند - و جمع آوری و تمرکز اینگونه علوفه ها با هزینه زیاد همراه
می باشد ، لذا در اینجا است که تقاضا بازم برای علوفه های وارداتی
افزایش می یابد . رخدادها و حوادث طبیعی غیر قابل پیش بینی که باعث
عدم کفاف علوفه در مناطق آسیب دیده می شود و استفاده علوفه های نقاط
دیگر، به علت مشکلات حمل و معضلات دیگر میسر نمی باشد ، در اینجا است که
نیاز به علوفه های وارداتی، بخصوص برای جبران سیاه پاییز، دولت را مجبور
می کند برای کمک باین مناطق ، واردات علوفه را به علت تقاضائی
که وجود دارد ، بی رویه و حساب نشده افزایش دهد . علوفه وارداتی با
فوائدی از قبیل رفع مقداری از کمبودهای داخلی، پائین بودن قیمت و
اخذ مبالغه التفاوت از طرف دولت همراه می باشد ، لیکن این فواید در مقابل
مضاری همچون تحمیل بار ارزی بسیار بالا (در سال ۱۳۶۳، معادل ۲۸۰۳۶

میلیون ریال) * برپوده کشور و مشکلات بندری و حمل و نقل (به علت قیمت پائین تر و عرضه انبوه از طرف دولت) و معایب دیگر، لطمه شدیدی به تولید علوفه در داخل وارد می‌سازد. بر اساس کتاب دام و طیور مجمع برنامه ریزی علوفه، آمار داده می‌شود که می‌توان ارائه نمود، ۹۹ میلیون واحد دامی از انواع مختلف نشخوارکننده و چهارپایان در کشور می‌باشد. از این مجموعه، ۶۰ میلیون واحد دامی آن متکی به مراتع است و ۳۹ میلیون واحد دیگر به صورت دامداریهای بسته و پرواربندی (دامدرآغل و جایگاه) اداره می‌شود و حدود ۲۵ میلیون واحد آن متعلق به غشایر کوچ رو و بقیه دامهای روستایی و دامداران نیمه متحرک محسوب می‌گردند. **

تعیین خوراک دام مورد نیاز بر اساس آمارهای بدست آمده، برای ۹۹ میلیون واحد دامی، سالیانه ۲۱۷۵ هزار تن TDN یا معادل ۴۵ میلیون واحد علوفه ای است.

با توجه به آمارهای تولیدی در حال حاضر، ۱۰ میلیون تن علوفه مرتعی از مراتع و یا ۴ میلیون تن T.D.N و همچنین تولید بخش علوفه و مازاد محصولات در مجموع ۸۲۳۳ هزار تن T.D.N است. بر اساس محاسبه زیر کمبود علوفه مجموعاً " در کل کشور برابر با ۹/۵ میلیون T.D.N می‌باشد.

کل تولید خوراک دام در کشور میلیون T.D.N $12/23 = 4+8/23$

کل کمبود خوراک دام در کشور میلیون T.D.N $21/75 - 12/23 = 9/52$

چنانچه متوسط ضریب تبدیل T.D.N به واحد علوفه را ۵ درصد بگیریم، کل کمبود

* وزارت کشاورزی و صنایع دامی، گزارش واردات علوفه در سال ۱۳۶۳ ص ۰۴

** وزارت کشاورزی و صنایع دامی، گزارش واردات علوفه در سال ۱۳۶۳، تهران: وزارت کشاورزی، ص ۰۵

*** TDN: کل غذای قابل جذب (Total Digestible Nutrients) واحد دامی: معادل یک گوسفند. واحد علوفه ای: معادل یک کیلو

واحد علوفه‌ای در کشور حدود ۱۹ میلیون تن می‌باشد.

نحوه مصرف علوفه‌های مختلف تفاوت می‌نماید، یکی از مصارف مهمی که در پیش‌شرح داده شد، مصرف علوفه در مراتع است، به‌این‌صورت که دام‌ها مستقیماً از علوفه سبز مراتع استفاده می‌نمایند و در مراتع چرانده می‌شوند.

البته در موارد دیگری نیز علوفه سبز، در اختیار دام قرار داده می‌شود. و آن به صورتی است که یونجه، خسیل و... یا علوفه‌های سبز دیگر از مزرعه چیده، و در آغل در اختیار دام قرار داده می‌شود. علوفه یا خوراک دام یا مستقیماً توسط کشا و رز، تولید شده و مورد مصرف دام‌ها قرار می‌گیرد و یا اینکه علوفه وارداتی است و یا اینکه دامدار، از کشا و رز تولیدکننده علوفه، خریداری نموده است. در مصرف علوفه، بهتر است که علوفه تازه در اختیار دام قرار داده شود. زیرا هرچه مدت نگهداری علوفه طولانی‌تر گردد (بخصوص غلات دامی)، از مواد غذایی آنان کاسته می‌شود. اما چنانچه علوفه به صورت سیلوانگهداری شود، بخاطر تخمیرهایی که در آن صورت می‌پذیرد، مدت بیشتری می‌توان آنرا نگهداری کرد. در بسیاری از دامداری‌های پیشرفته و صنعتی، غلات دامی ابتدا در کاخانه‌های خوراک دام، ریز و خرد می‌شوند و در مواردی نیز با یکدیگر مخلوط گردیده و به صورت کنسانتره‌های مختلف در اختیار دام قرار داده می‌شوند.

۳-۱- مصرف جهانی علوفه (غلات دامی):

جدول شماره ۴ نشان دهنده میزان واردات غلات دامی مناطق عمده واردکننده است. ملاحظه می‌گردد که در سال ۸۵-۱۹۸۴م، کشورهای توسعه یافته ۳۵ میلیون تن و کشورهای در حال توسعه ۳۵/۲ میلیون تن و کشورهای

سویالیستی ۳۱/۷ میلیون تن ، واردات غلات دامی داشته اند که نشان دهنده قسمتی از مصرف آنان است .

جدول شماره ۵ مبین مصرف داخلی کشورهای عمده تولید کننده غلات دامی است . این کشورها عبارتند از : ایالات متحده آمریکا ، کانادا ، آرژانتین ، استرالیا و آفریقای جنوبی . چنانچه از آمار ده ساله (۸۶ - ۱۹۷۷) برمی آید ، بالاترین میزان مصرف داخلی پنج کشور ذکر شده در سال ۸۶-۱۹۸۵ ، به میزان ۲۰۸/۲ میلیون تن ، غلات دامی بوده است که از این مقدار در سال مذکور ۱۷۰/۳ میلیون تن ، مصرف ایالات متحده آمریکا ، ۱۹/۳ میلیون تن مصرف داخلی کانادا ، ۸/۶ میلیون تن ، مصرف داخلی کشور آرژانتین ، ۳/۵ میلیون تن ، مصرف داخلی استرالیا و ۶/۵ میلیون تن ، مصرف داخلی کشور آفریقای جنوبی بوده است .

کمترین میزان مصرف غلات دامی پنج کشور عمده تولید کننده این علف در طی سالهای ۸۶-۱۹۷۶ در سال ۷۷-۱۹۷۶ به میزان ۱۶۳ میلیون تن ، بوده است که از این مقدار ۱۳۱/۶ میلیون تن ، مصرف داخلی ایالات متحده آمریکا ، ۱۶/۵ میلیون تن ، مصرف داخلی کانادا ، ۶/۱۰ میلیون تن ، مصرف داخلی آرژانتین ، ۶/۸ میلیون تن ، مصرف داخلی کشور آفریقای جنوبی و ۲ میلیون تن مصرف داخلی کشور استرالیا بوده است .

مصرف ظاهری غلات دامی کشورها و مناطق ، بر مبنای میزان واردات به علاوه ، کمیت تولید داخلی ، با کسر مقدار مختلف صادرات تعیین می گردد .

مصرف ظاهری = صادرات - واردات + تولید

بر همین اساس میزان مصرف ظاهری جهان ، کشورهای توسعه یافته ، کشورهای در حال توسعه ، قاره های آسیا ، آفریقا ، آمریکا (مرکزی ،

جنوبی و شمالی)، اروپا (غربی و شرقی)، اقیانوسیه و شوروی در مدت ده ساله ۸۶-۱۹۷۷ م. در جدول شماره ۶ معین و نشان داده شده است.

با لاترین مصرف غلات دامی، طی ده سال فوق الذکر، در جهان در سال ۱۹۸۵ م، به میزان ۸۶۶ میلیون تن بوده است. از این مقدار ۵۷۵ میلیون تن، مصرف کشورهای توسعه یافته، ۲۹۱ میلیون تن، مصرف کشورهای در حال توسعه، ۱۸۲ میلیون تن، مصرف قاره آسیا، ۷۰ میلیون تن، مصرف قاره آفریقا، ۲۴۷ میلیون تن، مصرف قاره آمریکا، ۱۷۴ میلیون تن، مصرف قاره اروپا، ۱۲۹ میلیون تن، مصرف شوروی و یک میلیون تن نیز مصرف اقیانوسیه بوده است.

پائین ترین مقدار مصرف طی ده سال فوق الذکر در سال ۱۹۸۳ به میزان ۶۹۹ میلیون تن بوده است. در این سال، مصرف کشورهای توسعه یافته، ۴۱۱ میلیون تن، و کشورهای در حال توسعه ۲۸۸ میلیون تن بوده است.

۲-۳- عوامل موثر در میزان مصرف علوفه های مختلف :

از بررسی اجمالی در میزان مصرف علوفه های مختلف و از وضعیت بازاری و تقاضای مکرر و کمبود علوفه چنین نتیجه گیری می شود که میزان خود مصرفی، بخصوص در دامداریهای صنعتی کمتر شده و عمدتاً "دامداریهای صنعتی ترجیح می دهند که از علوفه های وارداتی استفاده نمایند". افزایش قیمت علوفه در بازار آزاد، بخصوص از سال ۱۳۶۵ به بعد، نیز به همین دلیل، و با زیعلت کاهش در واردات جو، و عدم سهمیه بندی و ارائه علوفه وارداتی به دامداریها بوده است. ضمن اینکه از تولید علوفه داخلی نیز مانند سایر محصولات دیگر حمایت بعمل نیامده، و با افزایش سطح زیر کشت صیفی جات و برنج و سایر محصولات سودآور، به آن اندازه که تولید این

محصولات، افزایش یافته، بر تولید علوفه داخلی افزوده نگردیده است. و از طرف دیگر، با افزایش دامداریهای صنعتی، به زار علوفه، با افزایش تقاضا روبرو گردیده که این خود، اثر مستقیمی روی قیمت انواع واقسام علوفه در بازار گذاشته است. به طوریکه قیمت کنجاله پنبه دانه تا کیلوئی ۲۵۰ ریال نیز افزایش یافته و قیمت جوار کیلوئی ۱۲۰ ریال فراتر رفت (درپائیز سال ۱۳۶۶). تا قبل از سال ۱۳۶۳، تفاله چغندر قند بسیار مرغوب دولتی در اختیار دامداران قرار داده می شد، در حالی که از آن سال به بعد تفاله چغندر قند، در اختیار کشتکاران چغندر قند قرار داده می شود و او نیز تفاله را کیلوئی یا زده ریال از کارخانجات قند (بازاء تحویل هر تن چغندر قند، ۵ کیلو تفاله خشک به کشتکار تحویل می گردد)، خریداری می نماید و بیشتر از کیلوئی ۴۰ ریال در بازار بفروش می رساند. مصرف ملاس چغندر قند، و نیشکر در گذشته طرفدار زیاد داشت. و مقادیری از آنها سالیان به خارج از کشور صادر می شد، اما در حال حاضر مصرف ملاس بسیار زیاد شده، و با اضافه نمودن آن به چغندر قند، و سایر علوفه های که دارای مواد غذایی زیادی نیستند، این علوفه ها را بسیار مغذی و مفید می نمایند. با استفاده و افزودن ملاس به سیلوی بعضی از علوفه ها، آنها را بسیار مفید نموده و به نگهداری و استفاده از سیلوتنوع داده می شود. مصرف علوفه های سبز بیشتر به صورت خود مصرفی می باشد. زیرا به علت ضایعات و حجم زیاد حمل آنها به نقاط دیگر، با تلفات و هزینه زیاد همراه است.

مصرف سبوسها، و ضایعات کارخانجات کشاورزی و غذایی، به علت

تنوعی که در تولیدات علوفه ای آنها بعمل آمده، بیشتر شده است.

۳-۳- پیش بینی مقدار علوفه مورد نیاز کشور در پنج سال آینده :

طبق جدول شماره ۷، برآورد نیاز غذایی انواع مختلف گاو و گاو میش کشوری سالهای ۷۰-۱۳۶۶ براساس برنامه های افزایش تولید علوفه نشان داده شده است.*

نیاز تغذیه ای هراس گا و (متوسط ۰۵ واحدگا و آمیخته، ۰۶ واحد گا و بومی، ۰۵/۳ واحدگا و میش)، معادل ۵۰ واحد دامی در نظر گرفته شده است. تامین غذا برای گاو و اسب و آمیخته با زراعت هر واحد دامی در ابتدای شروع برنامه ۲۵۰ کیلوگرم T.D.N در سال محاسبه شده است. غذای قابل تا میسن برای هر واحد دامی در حال حاضر سالیان ۰۶ کیلوگرم T.D.N در نظر گرفته شده، که در سالهای ۶۶ و ۶۷ سالیان ۰۵ کیلوگرم و در سالهای ۶۸ لغایت ۷۰ سالیان ۰۱ کیلوگرم، افزایش داده شده است.

در جدول شماره ۸ پیش بینی غذای مورد نیاز گوسفند و بز کشوری ۵ سال ۷۰-۱۳۶۶ بر حسب TDN آورده شده است. ملاحظه می گردد که بیشتر نیمن نیاز به علوفه مربوط به گوسفند، آن هم به جهت حفظ موجودیت و افزایش وزن آن است. غذای قابل تا مین هر واحد دامی در حال حاضر ۰۶ کیلوگرم TDN در سال در نظر گرفته شده است که طی سالهای ۶۶ و ۶۷ سالیان ۰۵ کیلوگرم و در سالهای ۷۰-۱۳۶۸ سالیان ۰۱ کیلوگرم افزایش داده شده است. غذای در نظر گرفته شده در آرد دوره مورد بررسی ۲۵۰ کیلوگرم T.D.N در سال محاسبه شده است.

۴- نتیجه: از صباحت فوق الذکر چنین نتیجه میشود:

۱- گسترش و حمایت شرکت های کشتیرانی، با مشارکت کشتیرانی جمهوری

* وزارت کشاورزی و افزایش تولید محصولات کشاورزی سال ۷۵-۱۳۶۶، کتاب چهارم، جلد ۲، نباتات علوفه ای، دیماه ۱۳۶۵، ص ۰۱۷.

اسلامی ایران می‌تواند؛ اولاً "حمل و نقل بین المللی علوفه را با هزینه کمتر امکان پذیر سازد، ثانياً "دقت در بارگیری و استفاده از کشتیهای فله پر را در رعایت مسائل بهداشتی افزایش دهد.

۲- تمهیدات لازم در پائین آوردن هزینه حمل علوفه در داخل کشور، از ضروریات است.

۳- ایجاد انبار و ذخیره سازی علوفه، بخصوص علوفه های تولید داخلی می تواند زبحرانهای احتمالی در کمبود علوفه جلوگیری نماید.

۴- هرگونه سرمایه گذاری روی ساخت واحداث انبار در داخل کشور می باید با برنامه های حساب شده همراه باشد.

۵- خرید، بارگیری، حمل دریائی، تخلیه و حمل در داخل کشور لازم است با برنامه انجام پذیرد، تا کشتیها در بندر مقصد معطل نشوند و باعث پرداخت دموراز نگردند.

۶- نسبت به تولید علوفه در داخل کشور، و انجام طرحهای بهبود و توسعه تولید علوفه، بعنوان جزء لاینفک توسعه دامداری جدید بخرچ داده شود زیرا چنانچه دامداری های صنعتی خود علوفه تولید کنند و حجم بیشتری از مصرف علوفه بشکل خود مصرفی باشد، هم واردات کاهش می یابد و هم مشکلات کمبود علوفه رفع می گردد.

جدول شماره ۱- ذخایر غلات دامی در کشورهای عمده صادرکننده

واحد: میلیون تن

نام کشور	دوره	۸۵-۹۸۳ میلادی	۸۶-۹۸۵ میلادی	۸۷-۹۸۶ میلادی
ایالات متحده	آغاز دوره	۳۷/۹	۵۸/۰	۱۲۶/۳
	پایان دوره	۵۸/۰	۱۲۶/۳	۱۶۴/۶
کانادا	آغاز دوره	۴/۱	۴/۶	۶/۲
	پایان دوره	۴/۶	۶/۲	۶/۲
آرژانتین	آغاز دوره	۰/۴	۰/۲	۰/۱
	پایان دوره	۰/۲	۰/۱	۰/۳
استرالیا	آغاز دوره	۰/۶	۰/۳	۰/۲
	پایان دوره	۰/۳	۰/۲	۰/۲
آفریقای جنوبی	آغاز دوره	۰/۶	۰/۵	۱
	پایان دوره	۰/۵	۱	۱
ذخایر آغایر				
آغاز دوره		۴۳/۶	۶۳/۷	۱۳۳/۷
پایان دوره		۶۳/۷	۱۳۳/۷	۱۷۴/۷

F.A.O. Food Outlook, Sept 1986.

مأخذ:

جدول شماره ۲- انبارهای در دست احداث صندوق عمران مراتع

ردیف	کل انبار	ظرفیت به تن	درصد پیشرفت کل
۱	قزوین	۹۰۰۰	۹۰ درصد
۲	باختران	۹۰۰۰	۹۵ درصد
۳	همدان	۹۰۰۰	۸۰ درصد
۴	اراک	۹۰۰۰	۹۵ درصد
۵	رشت	۹۰۰۰	۶۰ درصد
	جمع	۴۵۰۰۰	-

جدول شماره ۳- میزان توزیع علوفه توسط صندوق عمران مراتع طی سالهای ۶۵-۱۳۶۰م
واحد: تن

نوع علوفه	۱۳۶۰	۱۳۶۱	۱۳۶۲	۱۳۶۳	۱۳۶۴	۱۳۶۵
ذرت	۷۹۴۵۱۷	۹۱۰۱۶۴	۱۰۰۲۹۵۴	۷۷۹۱۴۰	۷۸۵۷۲۴	۸۸۰۰۱۰
کنجاله سویا	۲۵۵۱۱۱	۲۹۰۴۶۹	۲۰۱۲۶۹	۲۹۶۵۳۶	۲۷۵۴۱۵	۲۶۹۷۴۶
جو	۴۹۶۰۶۱*	۵۱۲۲۴۰	۵۳۶۶۱۱	۸۲۱۷۳۸	۴۱۳۲۳۷	۲۳۵۳۲۸
گنجا نتره	-	-	-	۱۷۷۳۱	-	-
گندم دامی	۶۲۳۲۶	۵۰۹۳۲	-	۲۴۹۴۹۸	*۱۵۸۵۵۹	-
چاودار	-	-	۲۰۸۵۲	۲۸۸۷	-	-
دانه سویا	-	-	-	۵۰۳۳۹	-	-
تفاله چغندر قند	-	-	۹۴۷۵۹	۵۸۴۲۴	-	-
کنجاله پنبه دامه	-	-	۵۲۲۱۰	۸۰۰۰۰	-	-
جمع	۱۶۰۸۰۱۵	۱۷۶۳۸۰۵	۲۰۰۸۶۵۵	۲۵۵۶۳۱۳	۱۶۴۲۹۳۵	۱۳۸۵۰۸۴

مأخذ: صندوق عمران مراتع * علاوه بر مقدار جوفوق الذکر ۲۷۲۸ تن، جو نیز از راه زمینی وارد کشور و توزیع شده است. ** ۸۵ تن از مراتع توزیع گندم دامی از سیلوهای داخلی صورت گرفته است. ***

جدول شماره ۴- واردات غلات دامی بر حسب مناطق عمده و اردکننده

واحد: میلیون تن

مقصد	۱۹۸۴-۸۵	۱۹۸۵-۸۶	درصد تغییرات
جمع کل واردات سسالانه	۱۰۷/۱	۸۹/۱	-۱۶/۸۸
کشورهای درحال توسعه	۳۵/۲	۲۶/۰	۲/۳۰
کشورهای کم درآمد	۵/۲	۴/۴	-۱۵/۳۹
کشورهای سوسیالیستی	۳۱/۷	۱۶/۶	-۴۷/۶۰
کشورهای توسعه یافته	۳۵/۰	۳۲/۱	-۸/۳۰

Market report, 1986.

جدول شماره ۵- مصرف غلات دامی در کشورهای عمده تولیدکننده در سالهای

۸۶-۱۹۷۶ میلادی

واحد: میلیون تن

نام کشور	۱۹۷۶-۷۷	۱۹۷۷-۷۸	۱۹۷۸-۷۹	۱۹۷۹-۸۰	۱۹۸۰-۸۱
جمع پنج کشور	۱۶۳/۰	۱۶۹/۹	۱۹۰/۲	۱۹۶/۷	۱۸۰/۳
ایالات متحده	۱۳۱/۶	۱۳۷/۱	۱۵۵/۳	۱۶۱/۶	۱۴۷/۷
کانادا	۱۶/۵	۱۶/۲	۱۷/۱	۱۸/۳	۱۷/۸
آرژانتین	۱۶/۱	۶/۹	۷/۴	۶/۸	۵/۶
استرالیا	۲/۰	۲/۷	۳/۵	۲/۹	۲/۵
آفریقای جنوبی	۶/۸	۷/۰	۶/۹	۷/۱	۶/۷
نام کشور	۱۹۸۱-۸۲	۱۹۸۲-۸۳	۱۹۸۳-۸۴	۱۹۸۴-۸۵	۱۹۸۵-۸۶
جمع پنج کشور	۱۸۹/۷	۲۰۳/۶	۱۸۷/۵	۲۰۰/۱	۲۰۸/۲
ایالات متحده	۱۵۳/۳	۱۶۷/۴	۱۵۰/۰	۱۶۴/۸	۱۷۰/۳
کانادا	۱۸/۱	۱۸/۶	۱۸/۷	۱۸/۵	۱۹/۳
آرژانتین	۷/۱	۶/۶	۷/۴	۸/۱	۸/۶
استرالیا	۳/۴	۲/۸	۳/۶	۳/۱	۳/۵
آفریقای جنوبی	۷/۸	۸/۲	۷/۷	۶/۶	۶/۵

FAO Food Outlook, statistical supplement, February 1983, ماخذ

واحد: میلیون تن

کل تولید صنعت کاغذی کلان دام جهان در سالهای ۱۹۷۳-۱۹۸۱ میلادی

مهمستان - میتا علی سهم	۱۹۸۱		۱۹۸۰		۱۹۷۹		۱۹۷۸		۱۹۷۷		تولید		
	تولید	واردات	تولید	واردات	تولید	واردات	تولید	واردات	تولید	واردات			
جهان	۷۸۱	۱۰۴	۷۲۱	۹۹	۷۳۷	۸۸	۷۳۷	۸۸	۷۳۲	۸۷	۷۱۱	۷۸	۷۱۲
کشورهای توسعه یافته	۵۱۹	۷۱	۴۹۳	۸۹	۵۰۲	۷۳	۵۱۱	۶۲	۵۱۳	۶۴	۴۸۴	۶۶	۴۸۵
کشورهای در حال توسعه	۲۶۳	۳۱	۲۲۸	۱۰	۲۳۵	۱۵	۲۲۶	۲۲	۲۱۹	۱۸	۲۲۷	۱۲	۲۲۷
آسیا	۱۲۴	۲۲	۱۳۳	۳	۱۳۳	۳	۱۲۳	۱۳	۱۳۳	۱۸	۱۲۹	۲۳	۱۳۸
آفریقا	۶۰	۴	۵۶	۳	۴۹	۴	۵۰	۳	۵۳	۴	۵۱	۷	۵۱
آمریکای مرکزی	۲۵	۴	۲۶	۲	۲۵	۲	۲۶	۲	۲۴	۲	۲۵	۲	۲۱
آمریکای جنوبی	۲۵	۸	۲۶	۵	۲۰	-	۱۶	۴	۱۲	۱۹	۲۰	۲	۱۸
آمریکای شمالی	۲۹	۵	۲۵	۷	۲۲	۱۱	۲۹	۲	۲۸	۲۸	۳۳	۲	۲۱
اروپای غربی	۲۹۹	۲	۲۱۳	۱	۲۰۰	۶۱	۲۶۰	۱	۱۵۸	۲۲	۲۲۲	۱	۲۲۷
اروپای شرقی	۹۹	۲۱	۱۰۶	۲۳	۱۲۱	۵	۱۰۳	۲	۱۰۳	۱۳	۱۳۱	۲	۷۸
اروپای شرقی	۵۳	۱۱	۵۳	۱	۶۱	۱	۵۳	۹	۵۳	۵	۵۶	۸	۴۹
انجمن توسعه	۲	-	۵	-	۴	۳	۷	-	۷	۲	۱	-	۵
شمالی	۱۰۱	-	۸۳	۱۹	۹۲	-	۸۳	۱۲	۱۰۷	۹۹	۱	۶	۶۲

جدول شماره ۷- برآوردنهای غذایی انواع مختلف گاوگاومیش کشور طی سالهای ۷۰-۱۳۶۶

واحد: تن TDN

سال	گاو و اسبیل	گاو آمیخته	گاو و بومی	گاو و میش	پرواریندی گوساله	جمع کل نیاز غذائی گاو و گاو و میش
۱۳۶۶	۹۰۷۵۰۰	۷۴۲۹۰۰	۴۰۴۲۵۰۰	۴۱۲۵۰۰	۱۶۷۰۰۰	۶۲۷۴۴۰۰
۱۳۶۷	۱۱۱۶۰۰۰	۸۶۲۵۰۰	۴۱۰۸۵۰۰	۴۴۲۰۰۰	۱۷۵۰۰۰	۶۷۰۴۰۰۰
۱۳۶۸	۱۳۰۰۷۸۰	۹۷۰۵۰۰	۴۲۱۷۸۵۰	۴۸۶۰۰۰	۱۸۵۰۰۰	۷۱۶۰۱۳۰
۱۳۶۹	۱۳۷۰۷۸۰	۱۲۲۳۲۵۰	۴۳۲۶۶۳۰	۵۲۸۰۰۰	۱۹۰۰۰۰	۷۷۴۸۶۶۰
۱۳۷۰	۱۶۲۵۲۰۰	۱۴۶۴۰۰۰	۴۴۰۹۰۰۰	۵۸۶۹۰۰	۱۹۶۰۰۰	۸۲۸۱۱۰۰

مأخذ: وزارت کشتا و رزی، افزایش تولید محصولات کشتا و رزی سال ۷۵-۱۳۶۶، کتاب چهارم، علوفه، جلد ۲، نباتات علوفه‌ای، دیماه ۱۳۶۵، ص ۳ ضمیمه.

جدول شماره ۸- پیش بینی غذای مورد نیاز گوسفند و بیز در پنج سال ۷۰-۱۳۶۶

سال	نیاز غذایی گوسفند جهت حفظ موجودیت و افزایش وزن	نیاز غذایی بیز برای حفظ موجودیت و افزایش وزن	نیاز غذایی بیره‌های پرواری	جمع نیاز غذائی گوسفند و بیز
۱۳۶۶	۶۳۳۶۰۰۰	۲۵۴۱۰۰۰	۷۵۰۰۰	۸۹۵۲۰۰۰
۱۳۶۷	۶۵۶۶۴۰۰	۲۶۱۸۰۰۰	۱۱۲۵۰۰	۹۲۹۶۹۰۰
۱۳۶۸	۶۹۱۲۰۰۰	۲۷۷۲۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۹۸۳۴۰۰۰
۱۳۶۹	۷۲۹۶۰۰۰	۲۹۲۶۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۰۳۷۲۰۰۰
۱۳۷۰	۷۶۸۰۰۰۰	۳۰۸۰۰۰۰	۱۸۷۵۰۰	۱۰۹۴۷۵۰۰

مأخذ: وزارت کشتا و رزی، افزایش تولید محصولات کشتا و رزی سال ۷۵-۱۳۶۶، کتاب چهارم، علوفه، جلد ۲، نباتات علوفه‌ای، دیماه ۱۳۶۵، ص ۲.

- صندوق عمران مراتع کشور .

- وزارت کشاورزی . افزایش تولید محصولات کشاورزی سال ۷۵-۱۳۶۶ ،

کتاب چهارم ، جلد ۲ ، نباتات علوفه‌ای (تهران: دیماه ۱۳۶۵) .

- موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی ، آشنائی اجمالی با

صادرات غیر نفتی کشور و برخی جنبه‌های اطلاعاتی آن ، (تهران:

خرداد ۱۳۶۵) .

- F.A.O. Food Outlook 1980 .

- Market report , 1986 .

- F.A.O. Food Outlook Statistical Supplement ,

February 1988 .

